

การศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ที่กำกับโดย จอร์แดน พีล

Analyzing Filmography of Jordan Peele

ฉลองรัฐ เฉลิมมาลัยชลมารค. วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

Chalongrat Chermachonlamark. College of Communication Arts, Rangsit University.

Email : Chalongrat.C@rsu.ac.th

Received: 23 September 2022 ; Revised: 26 October 2022 ; Accepted: 31 October 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลงานภาพยนตร์ของจอร์แดน พีล ผู้กำกับภาพยนตร์ฮอลลีวูดที่มีผลงานประสบความสำเร็จทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงพาณิชย์ โดยภาพยนตร์ที่นำมาศึกษาประกอบด้วยเรื่อง Get Out (2017), Us (2019), and Nope (2022), ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ภาพยนตร์ทุกเรื่องกำกับโดย จอร์แดน พีล มีลักษณะร่วมกัน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาที่มักมีการสะท้อนสังคมอเมริกันในหลายแง่มุม โดยเฉพาะเรื่องความไม่เท่าเทียมของคนผิวดำ ชนชั้นทางสังคม และสังคมทุนนิยม 2) ด้านรูปแบบของภาพยนตร์ที่ผู้กำกับเจาะจงนำเสนอผ่านแนวทางสยองขวัญ 3) ด้านการประกอบสร้าง (Construction) ที่ผู้กำกับแสดงออกถึงการตระหนักรู้ถึงตนเอง (self-awareness) อย่างชัดเจน

คำสำคัญ : ภาพยนตร์ จอร์แดน พีล สยองขวัญ

Abstract

This academic article is aimed at analyzing filmography of Jordan Peele, the Hollywood director who has earned many qualitative and commercial achievements. Films taken for the study are Get Out (2017), Us (2019), and Nope (2022). The analytical findings are that all films directed by Jordan Peele have 3 aspects in common that are: 1) the content which usually reflects American society in various aspects, especially African American inequality, class and capitalist society; 2) the film style which is specially presented by the director in horror genre; and 3) the construction which the director usually apply films relevance self-awareness.

Keywords : Films, Jordan Peele, Horror

บทนำ

จอร์แดน พีล (Jordan Peele) เป็นผู้กำกับฮอลลีวูดที่ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว Get Out (2017) คือภาพยนตร์เรื่องแรกในชีวิตที่เขาทั้งเขียนบทและกำกับเอง โดยเรื่องนี้ได้เข้าชิงรางวัลออสการ์หลายสาขา อาทิ ภาพยนตร์ยอดเยี่ยม กำกับยอดเยี่ยม และบทภาพยนตร์ดั้งเดิมยอดเยี่ยม โดยได้รางวัลบทยอดเยี่ยมมาครอบครองอย่างสมภาคภูมิ นอกจากนี้เรื่อง Get Out ยังประสบความสำเร็จทางการตลาดทำรายได้จากการฉายมากกว่า 255 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากทุนสร้างเพียง 4.5 ล้านดอลลาร์ฯ วิโรจน์ สุทธิสีมา (2560 หน้า 117) กล่าวถึงภาพยนตร์เรื่อง Get Out ไว้ว่า “สักวันหนึ่ง Get Out จะถูกยกย่องให้เป็นหนังคลาสสิกทั้งการสร้างสรรค์ได้อย่างบรรเจิด ออกแบบภาพยนตร์ให้เป็นเอกลักษณ์ด้วยการผสมผสานระหว่างตระกูล ล้อเล่นกับสูตรหนังและสับขาหลอกไปมาอย่างแนบเนียน และเหตุการณ์ต่างๆ เน้นการคาดเดา ลงไปสู่การเลือกใช้เทคนิคภาพยนตร์ที่สร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่คนดู และที่สำคัญมันกลมกลืนไปกับเนื้อหาสาระอันเข้มข้นจริงจังและทันสมัย”

ส่วนภาพยนตร์เรื่องถัดมาของเขา คือเรื่อง Us (2019) ก็เดินหน้าประสบความสำเร็จไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ภาพยนตร์เรื่องนี้ทำรายได้กว่า 250 ล้านดอลลาร์ จากทุนสร้าง 20 ล้านดอลลาร์ โดยภาพยนตร์ได้กระแสตอบรับที่ดีจากผู้ชมและนักวิจารณ์ภาพยนตร์ โดย Us ได้รับคะแนนวิจารณ์จากเว็บไซต์ Rotten Tomatoes (2019) ซึ่งเป็นเว็บไซต์วิจารณ์ภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียง โดยได้รับคะแนนหรือ Rating ที่ 93 เปอร์เซนต์

ส่วนภาพยนตร์เรื่องล่าสุด คือเรื่อง Nope (2022) ภาพยนตร์ใช้ทุนสร้างราว 68 ล้านดอลลาร์ มีรายรับราว 169 ล้านดอลลาร์ และมีเสียงตอบรับจากผู้ชมที่หลากหลาย โดยทัศนะจากผู้ชม และนักวิจารณ์จำนวนไม่น้อยยังคงชื่นชมคุณภาพของภาพยนตร์เหมือนเช่นเดิม โดย Nope ได้รับคะแนนวิจารณ์จากเว็บไซต์ Rotten Tomatoes (2022) ที่คะแนนหรือ Rating 82 เปอร์เซนต์ ซึ่งหากพิจารณาภาพยนตร์ทั้งสามเรื่องของ จอร์แดน พีล จะพบว่า ผลงานของเขาประสบความสำเร็จทั้งด้านการตลาดและด้านคุณภาพเป็นอย่างดี

จากการที่ จอร์แดน พีล กำกับภาพยนตร์มาเพียง 3 เรื่อง และภาพยนตร์ทุกเรื่องของเขาสามารถสร้างความแปลกใหม่ให้กับวงการภาพยนตร์ได้ไม่น้อย จนผู้ชมจำนวนมากเฝ้าคอยติดตามผลงานของเขาอย่างสม่ำเสมอ บทความวิชาการชิ้นนี้จึงถูกริเริ่มขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ทั้งสามเรื่องของ จอร์แดน พีล ซึ่งคาดหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ สามารถสร้างเสริมองค์ความรู้ด้านภาพยนตร์ให้แก่สังคมได้บ้าง

การศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ของจอร์แดน พีล

จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องของจอร์แดน พีล อันได้แก่ Get Out, Us และ Nope จะพบลักษณะร่วมกันในประเด็นดังต่อไปนี้คือ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบของภาพยนตร์ และด้านการประกอบสร้าง 1 เนื้อหาในภาพยนตร์ของจอร์แดน พีล

ภาพยนตร์คือสื่อที่ให้ความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ แต่ความเป็นสื่อภาพยนตร์สามารถสอดแทรกสาระได้ละ อันเกิดประโยชน์แก่ผู้ชมหรือแก่สังคมได้ด้วย ภาพยนตร์ของผู้กำกับที่ชื่อ จอร์แดน พีล เลือกที่จะไม่ละเลยการสอดแทรกประเด็นทางสังคมไว้ในภาพยนตร์ของเขา แม้เปลือกนอกของภาพยนตร์ทุกเรื่องที่เขาสร้างสรรค์ขึ้นมาจะเปี่ยมไปด้วยความบันเทิงก็ตาม สำหรับแก่นสาระที่จอร์แดน พีล มักสอดแทรกไว้อย่างแนบเนียนในภาพยนตร์ที่เกิดจากจินตนาการ (fiction) ของเขาเองคือ การสะท้อนประเด็นทางสังคมต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา

1.1 ความไม่ทัดเทียมของคนสีผิว

ภาพยนตร์ทุกเรื่องที่ จอร์แดน พิลด์ กำกับ มักมีการสะท้อนปัญหาเรื่องสีผิวอยู่ในภาพยนตร์เสมอ ในเรื่อง Get Out กล่าวถึง ชายผิวดำที่ถูกหลอกให้หลงรักกับสาวผิวขาว ก่อนที่สุดท้ายเขาจะทราบความจริงว่าที่แท้มันคืออุบายของฝ่ายหญิงที่จะนำร่างกายอันแข็งแรงของคนผิวดำไปผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะ เพื่อให้คนผิวขาวที่เจ็บป่วยหรือสุขภาพได้มีชีวิตยืนยาว ภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงภาพของคนผิวขาวที่ดูเป็นมิตรกับคนผิวสี แต่เบื้องหลังคือการหลอกใช้เพื่อประโยชน์ของฝ่ายตน นักวิเคราะห์ภาพยนตร์ชาวไทย Valarie Wong (2560 หน้า 127) กล่าวถึงภาพยนตร์เรื่องนี้ไว้ว่า “หักมุมและลุ้นระทึกเมื่อสถานการณ์ในเรื่องพลิกอย่างไม่คาดฝัน แคมเดาตอนจบได้ยาก มีสารของความอัดอั้นตันใจของชาวผิวสี และวิธีการปฏิบัติของคนผิวขาวที่มีต่อคนผิวดำ เป็นหนึ่งจิกกัดเรื่องการเหยียดผิวได้เจ็บแสบและสะใจ” ขณะที่ เบิกโร (2020 หน้า 39) กล่าวถึงภาพยนตร์เรื่อง Get Out ไว้ในทำนองเดียวกัน “จับเอาเรื่องราวของคนดำที่ตกเป็นเหยื่อมานำเสนอ ในขณะที่คนร้ายของเรื่องก็คือครอบครัวคนขาว ซึ่งในมุมมองนี้ได้สะท้อนทัศนคติที่คนขาวบางคนมีต่อคนดำที่ทุกวันนี้สังคมอเมริกันก็ยังมีความคิดแบบนี้อยู่”

ประเด็นเรื่องอคติเกี่ยวกับสีผิว ยังคงปรากฏเด่นชัดในภาพยนตร์เรื่องอื่นๆของจอร์แดน พิลด์ เช่นกัน ในเรื่อง Nope มีการกล่าวถึงโอกาสที่ถูกปิดกั้นหรือถูกบดบังของคนผิวสี โดยยกกรณีภาพถ่ายศิลปินผิวดำควมบ้าในภาพชุดประวัติศาสตร์ของเอ็ดเวิร์ด มายบริดจ์ (Animal Locomotion by Eadweard Muybridge) ที่ทุกคนจดจำยกย่องชายผิวขาวผู้บันทึกภาพ แต่ไม่มีใครยกย่องชายผิวดำที่ควบคุมม้า ทั้งๆที่เขาจะเป็นศิลปินคนแรกของโลกที่ปรากฏตัวในภาพยนตร์ชุดประวัติศาสตร์นั้น Bedirian (2022) กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า พลังขับเคลื่อนสำคัญอย่างหนึ่งของภาพยนตร์เรื่องนี้คือ แนวคิดเรื่องชนชายขอบของศิลปินผิวดำ (marginalisation of black talent) เพราะภาพยนตร์เรื่องนี้วิพากษ์ถึงศิลปินผิวดำคนแรกของโลก ที่ปรากฏตัวในฟิล์มภาพยนตร์ที่เรารู้จักกันในชื่อภาพเคลื่อนไหวของสัตว์ที่ถ่ายโดยเอ็ดเวิร์ด มายบริดจ์ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นภาพยนตร์ชุดแรกของโลก แต่บุคคลที่ควบคุมม้าในภาพถ่าย เป็นศิลปินหรือเป็นกลุ่มคนชนชายขอบผิวดำ ที่ใครๆต่างก็ลืมชื่อของเขาไปแล้ว เพราะเขาเป็นคนผิวสี จึงไม่มีใครยกย่องหรือจดจำเขา

ภาพยนตร์เรื่อง Nope ยังตอกย้ำประเด็นดังกล่าวนี้ผ่านตัวละครสาวผิวสี เอเมอร์ลีน เฮย์วูด ที่ครอบครัวของเธอมืออาชีพเลี้ยงม้า และเธอเฝ้ามองว่าสักวันจะมีชื่อเสียงในวงการบันเทิง การที่เธอเสี่ยงชีวิตเพื่อจะบันทึกภาพสิ่งมีชีวิตจากต่างดาว เป็นเพราะเธอต้องการแจ้งเกิดจากการบันทึกภาพประวัติศาสตร์ ได้ปรากฏตัวในรายการโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียงซึ่งจะนำเธอไปสู่วงการบันเทิงในอนาคต ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการสื่อสารว่า คนผิวสีคือชนชายขอบที่ถูกกีดกันในสังคมวงการบันเทิง พวกเขามีโอกาสอันน้อยนิดเมื่อเทียบกับคนผิวขาว คนดำอาจต้องแลกโอกาสพิเศษนั้นด้วยการเสี่ยงชีวิตเพื่อบรรลุความสำเร็จ

1.2 ชนชั้น

ชนชั้น (Class) คือปัญหาที่เกิดขึ้นกับทุกสังคม โดยประเด็นชนชั้นนี้ถูกวิพากษ์อย่างตรงไปตรงมาในภาพยนตร์เรื่อง Us ของจอร์แดน พิลด์ด้วย ภาพยนตร์สะท้อนผ่านการปรากฏตัวของมนุษย์จากชนชั้นล่างที่อาศัย อยู่ในโลกใต้ดิน พวกเขาขึ้นมาจากอุโมงค์ที่ซ่อนน้ำทิ้ง หรือช่องทางที่อยู่ชั้นล่างของสังคม พวกเขาเป็นเหมือนมนุษย์ปกติขั้นบนของโลกทุกประการ แต่สิ่งที่พวกเขาขาดไปคือ อาหาร คุณภาพชีวิต โอกาสทางสังคม และเมื่อความอดทนของพวกเขาถึงที่สุด ชนชั้นล่างก็ลุกขึ้นมาทวงความเท่าเทียม วิธีการที่พวกเขาใช้คือ ความรุนแรง เรื่องราวในภาพยนตร์เรื่องนี้อุปมาอุปไมยเปรียบเทียบมนุษย์ในสองชนชั้นผ่านการนำเสนอที่ดูน่าตื่นเต้นและน่าหวาดกลัว นักวิจารณ์ภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งของโลกคือ โรเจอร์ อีเบิร์ต (Roger Ebert, 2019) กล่าวถึงการสะท้อนชนชั้นในภาพยนตร์เรื่อง Us นี้ไว้ว่า “มันคือหนึ่งในการอุปมาเปรียบเทียบอันเจ็บปวดถึงระบบชนชั้นในสหรัฐอเมริกาที่ส่งผ่านจากผู้ผลิตภาพยนตร์ในยุคปัจจุบัน”

1.3 สังคมทุนนิยม

ประเด็นเกี่ยวกับทุนนิยม ถูกขับเน้นอย่างเด่นชัดในภาพยนตร์เรื่อง Nope มากเป็นพิเศษ โดยเรื่องนี้วิพากษ์ถึงอุตสาหกรรมบันเทิงที่หากินกับสัตว์ชนิดต่างๆมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นอุตสาหกรรม ผ่านภาพถ่ายประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวของม้าอันเป็นการบุกเบิกวงการภาพยนตร์ สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันที่สื่อบันเทิงยังคงหากินอยู่กับสิ่งมีชีวิตอย่างไม่เปลี่ยนแปลง โดยที่สัตว์บางตัวนั้นอาจไม่ได้มีความสุขหรือเชื่อมโยงกับสิ่งที่มันถูกฝึกให้ทำ ซึ่งภาพยนตร์ถ่ายทอดความคิดนี้ผ่านชีวิตของตัวละครบางคนในเรื่อง ให้เคยทำงานอยู่หน้ากล้องหรือหลังกล้องกับสัตว์บางชนิด และพบว่าสัตว์หลายชนิดไม่ได้เชื่อมโยงอย่างที่มนุษย์ต้องการเสมอไป เช่นลิงที่น่ารักในรายการซิต-คอมทางโทรทัศน์อาจฆ่าคนในกองถ่ายได้ เช่นเดียวกับม้าที่ดูสงบแต่ก็สามารถพยศทำลายข้าวของได้เช่นกัน ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังนำเสนอความละโมภของมนุษย์ในสังคมทุนนิยมผ่านการจัดแสดงโชว์แปลกประหลาดของตัวละครหลักคนหนึ่ง ที่พร้อมเอาชีวิตของผู้ชมจำนวนมากมาเสี่ยงภัยกับการแสดงของตนกับสิ่งมีชีวิตจากต่างดาวที่ไม่สามารถควบคุมได้ นับเป็นการวิพากษ์สังคมทุนนิยมอย่างตรงประเด็น ที่มนุษย์นำเอาสิ่งมีชีวิตอันตรายมาเป็นเครื่องมือหากินโดยขาดการเตรียมพร้อมรับมือที่เพียงพอ ซึ่งผลลัพธ์นำไปสู่ความสูญเสียอันใหญ่หลวงแก่ทุกคน สิทธิชัย แก้วจินดา (256 หน้า 32) กล่าวถึงภาพยนตร์เรื่องนี้ไว้ว่า “Nope มีความแข็งแรงในตัวเอง ทั้งการเล่าเรื่องรวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์สังคมอเมริกาที่เขาดำเนินมาโดยตลอด โดยเฉพาะในเรื่องทุนนิยม ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นใน Nope นั้นก็กักตุนทุนนิยมเป็นอย่างดี”

2 รูปแบบภาพยนตร์ของจอร์แดน พิล

ภาพยนตร์ทุกเรื่องของจอร์แดน พิล ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มภาพยนตร์สยองขวัญ (Horror Genre) โดยภาพยนตร์กลุ่มนี้ เน้นสร้างความตื่นเต้น หวาดกลัวแก่ผู้ชม ผ่านองค์ประกอบที่ผู้ชมคุ้นเคยอย่างดี จำพวกตัวละครลึกลับน่าหวาดกลัว ฉากอันสยดสยอง สัตว์ร้าย สิ่งมีชีวิตจากต่างดาว หรือแม้แต่ วิญญาณ ภูตผี ที่อยู่เหนือธรรมชาติ และด้วยองค์ประกอบอันน่าหวาดหวั่นของภาพยนตร์แนวนี้ ทำให้สถานะของภาพยนตร์สยองขวัญในหมู่นักวิชาการหรือนักวิจารณ์บางกลุ่มมองข้ามภาพยนตร์สยองขวัญไป ทั้งที่มันสามารถทำหน้าที่มอบสาระสะท้อนสังคมพร้อมความบันเทิงแก่ผู้ชมกลุ่มใหญ่มายาวนาน อย่างไรก็ตาม สถานภาพของภาพยนตร์สยองขวัญในยุคหลังได้รับการยอมรับมากขึ้น เพราะมีภาพยนตร์หลายเรื่องถูกนำเสนออย่างประณีตบรรจง และสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมทุกระดับ อาทิ เรื่อง Jaws (1975) ที่เคยเป็นภาพยนตร์ทำรายได้สูงสุดตลอดกาลของโลกมาก่อน และเรื่อง The Silence of the Lambs (1991) ที่สามารถคว้ารางวัลออสการ์ภาพยนตร์ยอดเยี่ยมมาครองได้สำเร็จ พร้อมรางวัลสำคัญอย่างการกำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม อันเป็นการบ่งบอกว่าบัดนี้ภาพยนตร์สยองขวัญได้รับการยกย่องไม่ต่างจากภาพยนตร์แนวอื่นๆแล้ว

สำหรับภาพยนตร์สยองขวัญที่กำกับโดยจอร์แดน พิล ภาพรวมมีลักษณะเข้มข้นจริงจัง และไม่ได้เน้นความสยดสยองจนเกินควร ภาพยนตร์ทุกเรื่องจะดำเนินเรื่องอย่างมีตรรกะ มีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะพลิกไปสู่ความน่าตกใจหรือน่าหวาดกลัวในตอนท้ายเรื่อง อย่างไรก็ตาม ความพิเศษของภาพยนตร์สยองขวัญที่กำกับโดยจอร์แดน พิล มีลักษณะเด่นชัดที่สัมผัสได้ 2 ประการ

2.1 การผสมผสานแนวทางภาพยนตร์สยองขวัญเข้ากับแนวทางภาพยนตร์แบบอื่นๆ (Mixing Genre) ที่เห็นเป็นประจักษ์ชัดแจ้งคือการผสมแนววิทยาศาสตร์ (Sci-fi) เข้ากับภาพยนตร์สยองขวัญในเรื่อง Nope แม้เรื่องนี้จะเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ไม่มากนัก แต่ก็มีสัดส่วนเพียงพอที่จะจับต้องได้ โดยจุดเด่นของเรื่องอยู่ที่การออกแบบสิ่งมีชีวิตจากต่างดาว ที่สามารถเปลี่ยนรูปร่างได้เหนือการคาดเดา การปรากฏตัวของสิ่งมีชีวิตจากต่างดาวนี้ หนแรกผู้ชมพากันคิดว่ามันคือจานบินแบบที่เคยเห็นในภาพยนตร์วิทยาศาสตร์สมัยก่อน

เพราะรูปทรงเหมือนจานทรงกลมที่บินลอยไปลอยมาในหมู่เมฆ ผู้ชมบางคนอาจคิดว่าอีกไม่นานก็จะมีมนุษย์ต่างดาวเดินออกมาจากจานบิน อย่างที่เคยเห็นในภาพยนตร์ยุคเก่า แต่ผิดถนัด เพราะจานบินลำนี้สามารถเปลี่ยนรูปร่างคล้ายผ้าผืนใหญ่ที่ปลิวไสวกลางท้องฟ้า และสามารถดูดกลืนกินน้ำหรือมนุษย์ได้อย่างไม่ยากเย็น ก่อนที่จะคายสิ่งแปลกปลอมที่ไม่ต้องการอย่างเศษเหล็กและหรือเศษพลาสติกออกมาภายหลัง ภาพยนตร์เรื่อง Nope ถือว่านำพาผู้ชมออกไปจากแนวทางเดิมๆ โดยไม่ย่ำอยู่กับที่กับรูปแบบเดิมๆที่เคยประสบความสำเร็จ

ไม่แต่เพียงแต่การผสมแนววิทยาศาสตร์เท่านั้น ภาพยนตร์ของจอร์แดน พิล ยังมีการผสมผสานแนวลึกลับเข้าไปกับแนวทางสยองขวัญอีกด้วย โดยการผสมผสานนี้พบได้ในภาพยนตร์ทุกเรื่องของเข่า ซึ่งการผสมอารมณ์ขันนี้มักจะถูกสอดแทรกอยู่เป็นช่วงๆ แต่ภาพรวมอารมณ์ขันในภาพยนตร์ของจอร์แดน พิล จะมีลักษณะเป็นตลกร้ายเสียมาก เพราะมักเสียดสีประเด็นทางสังคม โดยเฉพาะเรื่องอคติทางสีผิวอยู่บ่อยครั้ง Valarie Wong (2560 หน้า 27) แห่งหนังสือสตาร์พิกซ์ของประเทศไทย กล่าวถึงการผสมแนวทางภาพยนตร์เรื่อง Get Out ไว้ดังนี้ “ฟิลนั้นนำเสนอเรื่องราวในตอนต้นด้วยโทนของความลึกลับน่าระแวงสงสัยเล่นกับความคาดหวังของคนดูตลอดเวลา มีการใช้เสียงและฉากตึงเครียดบ้างเป็นจังหวะ รวมถึงสอดแทรกฉากตลกอย่างฮาไว้ท่ามกลางเนื้อเรื่องที่เต็มไปด้วยปริศนา”

ส่วนภาพยนตร์เรื่องที่สอดแทรกมุกตลกเอาไว้มากเป็นพิเศษกว่าเรื่องอื่นๆคือเรื่อง Us โดยภาพยนตร์เรื่องนี้มีอยู่หลายช่วงที่อารมณ์ขันช่วยให้ผู้ชมผ่อนคลายความตึงเครียดจากฉากสยองขวัญลงไปได้อย่างไรก็ตามภาพยนตร์เรื่อง Us นี้ ก็จัดว่าเป็นภาพยนตร์ที่สยองขวัญหนักข้อมากที่สุดของจอร์แดน พิล ด้วยเช่นกัน

2.2 การผลิตภาพยนตร์สยองขวัญเพื่อคนผิวดำ โดยลักษณะเด่นข้อนี้นับเป็นจุดเด่นประการสำคัญของจอร์แดน พิล ที่เดียว ด้วยมีไม่บ่อยครั้งนักที่จะมีผู้กำกับภาพยนตร์คนใดออกมาแสดงเจตนารมณ์ชัดเจนในประเด็นนี้ ซึ่งจอร์แดน พิล ก็สามารถทำได้ในระดับดีมาก ภาพยนตร์ของเขาทุกเรื่องเป็นการสร้างสรรค์โดยคนผิวดำ นำแสดงโดยนักแสดงผิวดำ และเพื่อตอบสนองความสนใจให้แก่คนผิวดำอย่างเจาะจง วาริน นิลศิริสุข (2560 หน้า 74) กล่าวถึงภาพยนตร์สยองขวัญของจอร์แดน พิล ไว้ว่า “ฟิลตระหนักถึงแก่นของหนังที่ต้องการทำ นั่นคือ หนังสยองขวัญสำหรับคนดำที่วิพากษ์และล้อเลียนระบบกีดกันสีผิว”

อย่างไรก็ดี แม้เจตนาของผู้สร้างสรรค์จะบรรจงสร้างภาพยนตร์สยองขวัญเพื่อคนผิวดำเป็นการเฉพาะ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วผู้ชมทุกผิวสีก็สามารถรับชมมันได้อย่างกว้างขวางและสามารถอิมเมจกับความบันเทิงและตอบรับสารจากภาพยนตร์ได้อย่างทัดเทียมกันด้วย นักวิจารณ์ภาพยนตร์ Travers (2019) แห่ง Rolling Stones สื่อมวลชนที่มีชื่อเสียงมายาวนานกล่าวไว้ว่า ไม่มีอะไรน่าสงสัยเลยว่าทำไมจอร์แดน พิล เลือกใช้แนวทางอันน่ากลัว (Scary genre) ในการนำเสนอความทุกข์ทรมานของมนุษย์แก่ผู้ชม เพราะถ้าไม่ใช่ภาพยนตร์สยองขวัญแล้ว ก็ไม่น่าจะมีอะไรเหมาะสมกว่านี้

3. การประกอบสร้างในภาพยนตร์ของจอร์แดน พิล

ภาพยนตร์ทุกประเภทคือการประกอบสร้างความจริง (Construction of Reality) อันหมายถึง ภาพยนตร์มีการเลือกสรร จัดวาง เรียบเรียง นำเอาเสียง ภาพ และเนื้อหา มาประกอบเข้าด้วยกันเป็นภาพยนตร์ การผลิตภาพยนตร์จึงไม่ใช่การนำความจริงทั้งหมดมานำเสนอ แต่เป็นการทำให้ทุกสิ่งดูเสมือนเป็นความจริงที่น่าเชื่อถือ

สำหรับการประกอบสร้างความจริงในภาพยนตร์ของจอร์แดน พิล มีแนวคิดสำคัญที่อยู่เบื้องหลังมาตลอดหนึ่งแนวคิดนั่นคือ การตระหนักรู้ถึงตนเอง (Self-awareness)

การตระหนักรู้ถึงตนเอง (Self-awareness) คือ กรอบความคิดที่เห็นว่าบรรดาการสร้างสรรค์งานศิลปะหลากหลายแขนง ทั้งสื่อภาพยนตร์ ซีรีส์ วงการโทรทัศน์ แม้แต่วงการวรรณกรรม ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานต่างทราบถึงอิทธิพลของบรรดาสิ่งต่างๆที่มีต่อผลงานของตน ศิลปินตระหนักรู้ว่างานของตนมีที่มาจากอะไร รับอิทธิพลมาจากผลงานชิ้นใด หรือมีศิลปินคนใดเป็นแรงบันดาลใจก่อนนำมาประยุกต์ใช้กับผลงานของตน

ด้วย จอร์แดน พิล มีพื้นเพเป็นคนอเมริกัน เขาเกิดและเติบโตในสหรัฐอเมริกา มีพ่อเป็นคนผิวขาว ส่วนแม่เป็นผิวดำ เขาได้รับวัฒนธรรมจากหลายแหล่ง เพาะบ่มให้เขาเข้าใจทั้งวัฒนธรรมของคนผิวขาวและคนผิวดำเป็นอย่างดี ก่อนมาเขียนบทและกำกับภาพยนตร์เขาลุกคลีกับวงการโทรทัศน์ เป็นนักแสดงตลกที่มีชื่อเสียงพอควร จากพื้นฐานเหล่านั้น ทำให้เขาประกอบสร้างผลงานภาพยนตร์ได้อย่างหลากหลาย โดยผลงานทุกเรื่องของเขาส่งออกถึงความตระหนักรู้ในตนเองอย่างชัดเจน

ภาพยนตร์เรื่องแรกของจอร์แดน พิล เรื่อง Get Out สะท้อนถึงอิทธิพลภาพยนตร์คลาสสิกเรื่อง Guess Who's coming to Dinner (1967) อย่างมีนัยสำคัญ เพราะเรื่องนี้คือภาพยนตร์เรื่องสำคัญของสหรัฐอเมริกาในแง่เป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนทัศนคติของสังคมอเมริกันที่มีต่อชนผิวสี โดยในยุคนั้นบางรัฐในสหรัฐอเมริกายังห้ามการแต่งงานข้ามสีผิว (Anti-Miscegenation Laws) วงการภาพยนตร์ก็ยังมีกฎข้อห้ามการแสดงความรักระหว่างตัวละครผิวสีกับตัวละครผิวขาวด้วย แต่ภาพยนตร์เรื่อง Guess Who's coming to Dinner นั้นนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมต้องห้ามดังกล่าว อันเป็นความหยาบคายของผู้สร้างและผู้กำกับในยุคนั้น และเมื่อพิจารณาจากโครงเรื่องของภาพยนตร์เรื่อง Get Out และ Guess Who's coming to Dinner ที่เล่าเรื่องการเดินทางของคู่รักต่างสีผิวไปพบครอบครัวสาวผิวขาวแล้ว ผู้ชมก็ย่อมเห็นร่องรอยของการเชื่อมโยงโครงเรื่องในภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องได้ไม่ยากเลย

Us คือภาพยนตร์เรื่องที่สองของจอร์แดน พิล ซึ่งก็แสดงความตระหนักรู้ถึงอิทธิพลของภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ออกมาอย่างเด่นชัด ในเรื่องนี้ผู้ชมจะได้เห็นตัวละครสวมใส่เสื้อ Jaws เดินเล่นแถวชายหาด อันเชื่อมโยงถึงอิทธิพลของภาพยนตร์ระทึกขวัญ สยองขวัญ เรื่อง Jaws (1975) อย่างเด่นชัด นอกจากนี้ตัวละครหลักในเรื่องยังกล่าวถึงภาพยนตร์เรื่อง Home Alone (1990) อย่างตรงไปตรงมาในฉากที่พวกเขาต้องวางแผนต่อสู้กับผู้บุกรุกบ้าน เหมือนดังตัวละครในเรื่อง Home Alone ด้วยเช่นกัน Rose (2019) แห่ง The guardian สื่อมวลชนตะวันตกที่มีชื่อเสียง กล่าวถึงภาพยนตร์เรื่อง Us ไว้ว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้เชื่อมโยงถึงภาพยนตร์สยองขวัญหลายแบบ อาทิ ซอมบี้ยุคล่มสลาย (Zombie apocalypse) การบุกรุกบ้าน (Home invasion) เด็กที่น่าขยะแขยง (Creepy kids) ภาพยนตร์เรื่องนี้บรรจุไปด้วยเรื่องราวที่แสนร้ายกาจ เต็มไปด้วยฉากที่ชวนสับสนถึงความรุนแรงที่ออกไปด้วยเลือดและห้วงเวลาอันบ้าคลั่งที่เหนือจริง (moments of surreal lunacy)

การตระหนักรู้ถึงตนเองในลักษณะข้างต้น ไม่ได้ปรากฏเฉพาะในเรื่อง Get Out และ Us เท่านั้น แต่ยังปรากฏในภาพยนตร์เรื่องถัดมาของเขาราวเรื่อง Nope ด้วย Greenblatt (2022) นักเขียนแห่ง Entertains สื่อบันเทิงที่ได้รับความนิยม ระบุถึงการตระหนักรู้ ในตนเองในภาพยนตร์เรื่อง Nope ไว้ว่า “บทภาพยนตร์ของฟิล มักทำให้รู้สึกถึงการเชื่อมโยงด้วยบท การสลับปรับเปลี่ยนระหว่างองค์ประกอบจากภาพยนตร์คลาสสิกและองค์ประกอบอันละเอียดอ่อนที่พบได้บ่อยในภาพยนตร์อเมริกัน จำพวกงานบินรายการซิต-คอม (Sit-com) การทำให้ตระหนกตกใจ ผ่านการตระหนักรู้ถึงตนเอง (Self-aware) อย่างกระตือรือร้น

บทสรุป

จากการวิเคราะห์ผลงานภาพยนตร์ทุกเรื่องของจอร์แดน พิล โดยละเอียดจะพบว่าภาพยนตร์สยองขวัญทุกเรื่องที่เขากำกับ มุ่งสะท้อนภาวะทางสังคมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้กำกับภาพยนตร์ เลือกใช้แนวทางสยองขวัญที่ตื้นซ้นชอบเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดทัศนะของตนที่มีต่อสังคม โดยก่อเกิดความสับสนใหม่ในด้านการเป็นภาพยนตร์สยองขวัญเพื่อผู้ชมผิวดำโดยเฉพาะ ซึ่งผู้กำกับทำได้อย่างสัมฤทธิ์ผลดีเยี่ยม ทั้งนี้โดยอาศัยการประกอบสร้างนำเอาสิ่งเก่าๆที่เคยได้รับความนิยมในอดีตมาผสมกับเนื้อหาร่วมสมัยใหม่ ก่อเกิดภาพยนตร์ที่ทรงพลังและน่าสนใจ อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกถึงการตระหนักรู้ถึงตนเอง ในฐานะผู้กำกับและผู้เขียนบทภาพยนตร์ที่รับอิทธิพลจากผลงานภาพยนตร์เรื่องอื่นๆในอดีตมาอย่างชัดเจน ซึ่งความสำเร็จของ

ผู้กำกับภาพยนตร์ จอร์แดน พิล ถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญของโลกภาพยนตร์ ด้วยในอนาคตภาพยนตร์ของเขาจะถูกนำมาศึกษาในฐานะสื่อที่วิพากษ์สังคมอย่างแน่นนอน โดยปัจจัยความสำเร็จของเขามาจากการยึดแนวทางที่ตนถนัด นั่นคือภาพยนตร์สยองขวัญ ผสมกับความตระหนักรู้ในตนเองจนสามารถหยิบจับนำของเก่าและใหม่มาผสมกันอย่างกลมกลืน อันเป็นกรณีศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับภาพยนตร์ได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

- เบิกโรง. (2020). Get Out. *เอนเตอร์เทน*. 38 (1307),39.
- วิโรจน์ สุภชชีมา. (2560). นักรักวิ่งในบริบทของภาพยนตร์กีฬา. *วารสารศาสตร์*, 13(3),229-256.
- วาริน นิลศิริสุข. (2560). จอร์แดน พิล (Get Out). *Starpics Special Year Book 2017*. กรุงเทพฯ : เอส.เค. เอส.อินเตอร์พริ้นต์.
- สิทธิชัย แก้วจินดา. (2565). หวังใจจอร์แดน พิล จะติดกับดักตัวเอง. *เอนเตอร์เทน*. 40 (1357),32
- Valarie Wong. (2560). Get Out. *สตาร์พิกส์*. 52(4),27.
- Valarie Wong. (2560). Best of the Year 2017. *Starpics Special Year Book 2017*. กรุงเทพฯ : เอส.เค. เอส.อินเตอร์พริ้นต์.
- Bedirian, Razmig. (2022) 'Nope' review: Jordan Peele hoists his brand of horror to the troposphere. *The National News*. <https://www.thenationalnews.com/weekend/2022/08/26/nope-review-jordan-peelee-hoists-his-brand-of-horror-to-the-troposphere/>
- Ebert, Roger. (2019). Us. *Roger Ebert.com*. <https://www.rogerebert.com/reviews/us-2019>
- Greenblatt, Leah. (2022). Nope review: Space is the place in Jordan Peele's subversive sci-fi update. *Entertains*. <https://ew.com/movies/movie-reviews/nope-jordan-peelee-daniel-kaluuya-keke-palmer/>
- Rose, Steve. (2019). Jordan Peel on Us : This is a very different movie from Get Out. *The guardian*. <https://www.theguardian.com/film/2019/mar/09/jordan-peelee-on-us-this-is-a-very-different-movie-from-get-out>
- Rotten Tomatoes. (2022). *Nope*. <https://www.rottentomatoes.com/m/nope>
- Rotten Tomatoes. (2019). *Us*. https://www.rottentomatoes.com/m/us_2019
- Travers, Peter. (2019). Jordan Peele's 'Us' Will Haunt You. *Rolling Stones*. <https://www.rollingstone.com/tv-movies/tv-movie-reviews/us-movie-jordan-peelee-lupita-nyongo-808056/>